

TÜRKİYE'DE BİLİMSEL İLETİŞİM ve BİLİM YÖNETİMİ'NDE PROFESYONELLİK !

İsmail Halûk GÖKÇORA*

*“Bak... Bil ki; domuzların önüne inciler serilmez.
Mücevherden sarraflar anlar ancak, başkası bilmez !
Ne fark eder ki kör insan için; elmas da bir cam da
Sana bakan bir kör ise, sakın kendini camdan sanma...”
Mevlânâ*

ÖZ

Türkiye’de sık değişen ve yetersiz eğitilmiş sapkın yönetimlerin ulusal programlardan yoksunluğu; halkın beklediği “ileri bilimsel ve kültürel düzeyde ülke” hedefine ulaşmayı yalnızca bir ütopya haline getirmiştir. Türk bilim-insanlarının ve profesyonellerin öncelikle halkına ve sonra tüm insanlığa önemli katkıda bulunmak için ciddi ve plânlı politikalara gereksinimi vardır.

Türkiye, 1970’li yıllarda bilgisayar yonga teknolojisi üretme şansını kaçırmıştır. Günümüzde - bir kısım kur-tak sanayi dışında – bilgi işleme ilişkin yazılım ve yönetim sistemleri yurt dışından yüksek maliyetle satın alınmaktadır. Bilim insanlarımız etik dışı çırpınışlar içinde kendi mesleklerine ve meslektaşlarına ihanet etmektedirler. Dahası, üretilen bilimsel çalışmalar karşılıksız olarak yurt dışına aktarılmaktadır.

“Bir işin profesyoneli olmak” da onu en ince ayrıntılarına kadar öğrenmiş olmak şeklinde ifade edilmektedir. En önemli ölçüt, işin gereğini en mükemmel haliyle gerçekleştirmektir. Profesyonellik toplumda herkesin benimsemesi gereken bir düşünce ve davranış biçimidir. Günümüz Türkiye’sinde durum; toplumun profesyonelleşmesinin gerektiği konuma erişmediği, henüz profesyonellere yönelik saygının yeterince oluşmadığı biçimindedir. Bilim dünyamızın ve profesyonel yaşamın temelinde toplumla işbirliği içinde yer alması gereken üniversite ve meslek kurumlarımız gençlere kazandıracağı mesleğin yanı sıra koşullara uyanık yanıtlar verebilen, ödev ve sorumluluk bilinci gelişmiş erişkin insanların oluşumudur.

* Prof. Dr. Öğretim Üyesi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi TÜBİTAK-ULAKBİM Türk Tıp Dizini Kurul Üyesi, Ankara (gokcora@gmail.com)

ABSTRACT

The aim of becoming an “advanced scientific and cultural nation”, as expected by the Turks, remain as an utopia, since the undereducated and often changed hence deviated governing bodies lack national programs. Turkish scientist and professionals are in deep need of serious and well planned policies, firstly for their own people followed by a strong impact for all humanity.

Turkey has lost her chance to be involved in computer chip production technology in the early 1970's. Except for a few assembly lines depending on foreign import, Turkey has to pay high prices for the required computer technology and software in knowledge processing. Our scientist are in betrayal of their own professions and colleagues with an unethical struggle, only to end in vain. Further to this, any scientific research produced is exported without any material gain.

“To be a Professional” is expressed as to learn and know a job to its bits and crannies (details). The most important criterium remains as, to be able to process a procedure in its best. Professionalism requires a total involment in thought and behavior of the whole society. Present day status in Turkey reveals that the society has not been able to show respect for professionals therefore there is a lack the concept for professionalism. The Turkish scientific world and professional life, as universities (higher educational schools) and professional bodies, should fundamentally enable the young alert reactive adults with the consciousness of work and its responsibility.

GİRİŞ

Atatürk ve arkadaşlarının, yüce Türk halkıyla birlikte, verdikleri Kurtuluş Savaşı deneyiminden sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde en önemli barış zamanı gereksinimi; okuma-yazma bilen, eğitilmiş ve profesyonel insanlarımız olmuştur. Yıkılan bir imparatorluğun küllerinden doğan yeni ülkeyi canlandırmak - üstelik Osmanlı'nın yedi-düvele borçlarını da üstlenerek - ekonomik, askeri ve eğitim alanında kalkınmak “Cumhuriyet”in önde gelen görevi olmuştur. Dünya dengelerinin değişimiyle birlikte, 20. yüzyılın ikinci yarısında ve günümüzde; farklı fırtınalardan sakınmak için, Türkiye kendisine uyan şemsiyeyi seçerken yanlışlara düşmüştür. Yararlı sandığı “dost ülkeler”e yönelirken, ne yazık ki dış güçlerle işbirliği yapan kimi yöneticilerin cahilliğine, dar görüşlerine ve ihanetine uğramıştır. Halen Avrupa Birliği kapısında bağlı tutulan Türkiye'yi, “Birlik”e eşit bir üye olarak almamak için her türlü baskı uygulanmakta, tavizler alınmaya çalışılmaktadır. Türkiye ve Türk insanı, özellikle aşağılanan ve

saygınlığını yitirmiş bir ülke haline getirilmiştir. Türkiye ve insanı, bunca savaşımdan sonra kendisine karşı bu yapılanları, hiç mi hiç, hak etmemektedir. Diğer yandan Türkiye aleyhinde söz söyleyen, yazı yazan ve eylem içinde olanlar, “Batı Dünyası” tarafından hiç fırsat kaçırılmadan ödüllendirilmektedir. Türkiye’de sık değişen ve yetersiz eğitilmiş sapkın yönetimlerin ulusal programlardan yoksunluğu ise; halkın beklediği “ileri ülke düzeyi ve üzerine” ulaşma hedefini yalnızca bir ütopya haline getirmiştir.

Ülkemizin başına örülen çorapların yanı sıra; yönetimler arkasında saklı ya da açıkça ilan edilen dinsel eğilimlerin ülkede başarılmaya çalışılan bilimsel gelişimin tümüyle ters düştüğü dikkatten kaçmamalıdır. Atatürk’ün “*Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir*” sözünün yazılı bulunduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi genel toplantı salonu duvarına, boş gözlerle bakmamak gerekir. Bu sözler, hepimizin aklına dinsel asıllı “Tanrı-insan birliği” yerine, lâikliğin temelindeki “akıl-insan birliği”ni getirmelidir. İnsanı köleleştiren ve düşünmesini kısıtlayan, kulluk ve din anlayışını ortadan kaldırıp onun yerine bilim temelli, düşünen insanı, bireyi yaratma çabası sürdürülmelidir. Dini kullanarak kendi çıkar yaşamlarını öne çıkartanlar ve lâikliği tehdit olarak görenler, bilimselliği, profesyonelliği, üretim ve paylaşım ortamını, lâikliği yok edip yerine dinsel devleti koymaya girişmişlerdir. Böylelikle üreten, paylaşan, sevinen, gülen Türkiye’yi de yok etmeye yeltenmişlerdir. Anarşi, savaş ve düzen bozukluğu içinde ortam bulan dinsel ağırlıklı yönetimde gözü açıklar halkın değil sadece kendi çıkarlarının peşinde olurlar. Kaldı ki, dinsel kafa varlığının niteliklerini düşünmeyen, üretmeyen, paylaşmayan bir yapıdır. Yüzyıllardır bir cennet/çıkar için işte böyle dinsel düşünenler; tanrılara, peygamberlere yalvarıp yalakalık yapmışlardır. Bununla yetinmeyip dünyayı kana bulamışlardır. Buna karşılık; Türkiye’nin güncel gidişi içinde kaybedilmesi gündemde olan lâiklik; bilimi yaşamında tek yol etmiş insanların yaşam tarzı olup, bilgilenmeyi, düşünmeyi, sevmeyi, üretmeyi ve paylaşmayı savunmaktadır. “Medeniyetler ittifakı” ya da savaşı/barışı deyimlerinin arkasında; aynen Türkiye başına belâ olmuş terör örgütüyle Türkiye arasına “koordinatör” atanması gibi bir boş girişim bulunmaktadır.

TÜRKİYE’DE BİLİMSEL İLETİŞİM

2006 yılı Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) verilerine göre; Türk insanı gelişmişlik yönünden sıralamada; 175 ülke arasında 92.dir. Türk bilim-insanlarının ve profesyonellerin öncelikle halkına ve sonra tüm insanlığa katkıda bulunmak için ciddî ve plânlı yönetimlere gereksinimi vardır. Türkiye, 1970’li yıllarda bilgisayar

yonga teknolojisi üretme şansını kaçırmıştır. Günümüzde - bir kısım kur-tak sanayi dışında - bilgi işleme ilişkin yazılım ve yönetim sistemleri yurt dışından yüksek maliyetle satın alınmaktadır. Giderek artan yabancı kültür egemenliği ile toplum kendi dilini bile doğru dürüst kullanmaktan giderek uzaklaşmaktadır. Halk tüm gücüne ve olumlu özelliklerine karşın Türkiye ve çevremizdeki olayların karşısında sadece seyirci kalmaktadır. Türk kültürü yerini yabancı kültür egemenliğine bırakmakta ve oluşan aşağılık kompleksi karşısında yabancıya verilmesi gereken tepki en alt düzeyde kalmaktadır. 1980 sonrası göstermelik demokrasi ortamı içinde oluşturulan Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) yasası Türk bilimine önderlik etmede yetersizdir. YÖK buyurgan niteliğiyle Türkiye'deki üniversiteleri, yüksek öğretimi, bilim-insanlarını, dolayısıyla bilimin bağımsızlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle Türk bilim-insanlarına değin yazılan çoğu bilgi ve bilimsel araştırmanın özünde; "*Türkiye Cumhuriyeti*"nde bilimle uğraşanların ve uğraşması gerekenlerin yeri ve gerçekleri konusunda yanıltıcı sonuçlar çıkmaktadır. Ülkemiz bilim-insanlarının bilim ve teknoloji dünyasına olduğu kadar sosyal bilimler alanında da önemli bir katkısı gerçekleştirememektedir. YÖK'ün ve Üniversitelerarası Kurul'un (ÜAK) Türk bilim-insanı için unvan ve akademik yükselme kaygıları, yurt-dışı/yabancı dilde yayını ön plânda tutma, bilimsel nitelikten yoksun nicesel olarak varlığını göstermeye çalışan garip ve bilimsel yönden sapkın kopyalama makale üretimine yol açmaktadır. Diğer bir deyişle, oluşturulan yasa ve yönetmelikler nedeniyle bilim insanlarının bireysel çıkarlarına ve akademik yükselme heveslerine hitap etmektedir. Ancak, sonuçta elde edilen bilgi üretimi, ülkenin ve halkın gereksinimlerini göz ardı etmektedir. Tüm yanıltıcı istatistiksel verilere karşın, "*Türk Bilim ve Teknolojisi*"nin ilerlemesine bizzat YÖK'ün getirdiği özellikler engel olmaktadır. Dahası, Türkiye'nin netleşmiş ve yönetimlerce düzgün izlenen bir "*Bilim Politikası*" bulunmadığı gibi, bilim-insanlarının, eğitimcilerin kendilerinin ve ailelerinin geçinmelerini sağlayacak maddesel koşulları olabildiğince zorlamaktadır. Bilim-insanlarımız etik dışı çırpınışlar içinde kendi mesleklerine ve meslektaşlarına ihanet etmekte, hatta daha da ileri giderek onları başkalarına peşkeş çekmelerine, satmalarına yol açmaktadır. Üretilen bilginin karşılıksız olarak yurt-dışına aktarımına karşın, ülkenin gereksinimi olan ve yurt-dışından alınan her bilgi yüksek değerlerle karşılığını bulmaktadır. Gelişmiş ülkeler egemenliklerini sürdürmek için "*küreselleşme, bilginin paylaşımı, dünya köyü*" gibi terimleri sık sık kullanmaktadır.

Türk toplumu var olan çok değerli kültür, gelenek ve olumlu özelliklerine karşın, maddesel dünyanın ve küreselleşmenin ahlâk

anlayışı içinde ne yazık ki kolaycılığı seçmektedir. Yönetim, dış ülkelere borçlanılarak sağlanan ithalâtla yaratılmaya çalışılan ekonomik yalancı cennet ve geleceğe yönelik kandırmaca ile günü geçiştirmektedir. Dahası, Türkiye’de özenle ve özellikle kimlik bunalımı oluşturulmaya çalışılmıştır. Türkiye’nin uluslararası toplumca giderek değerini yitirmesi ise; büsbütün bir kısır-döngü ile toplumumuzda bitkinliğe, olumlu değerlerde boş vermişliğe ve yanlışlara yönelmeye neden olmaktadır. Artık Türkiye değerleri “Avro-barometre” ile ölçülmektedir.

PROFESYONELLİK

Toplumda bir görevi, bir mesleği düzenli ve en az hata ile sürdüren kişiye profesyonel denir. Profesyonel olmak bir işi en ince ayrıntılarına kadar kavramış olmayı ve uygulayabilmeyi gerektirir. Eğitimi ve deneyimiyle işini gerçekleştirerek karşılığında hak ettiği maddesel kazancı sağlayabilen de profesyoneldir!

Profesyonel tanımları arasında;

- *Bir mesleği, bir işi düzenli olarak sürdüren kişi,*
- *Bir etkinliği çok yetkin bir biçimde uygulayan kimse,*
- *Bir sporu yapmak ve / veya kimi zaman öğretmek için para alan sporcu,*
- *Herhangi bir etkinlikte özel bir deneyi olan kimse,*

yer almaktadır.

“Bir işin profesyoneli olmak” da onu en ince ayrıntılarına kadar öğrenmiş olmak şeklinde ifade edilmektedir. En önemli ölçüt işin gereğini en mükemmel haliyle gerçekleştirmektir. Profesyonellik toplumda iş yapan herkesin benimsemesi gereken bir düşünce ve davranış biçimidir. “*Profesyon*” sözcüğü, bir iş yapmak üzere toplum önünde ya da huzurunda söz vermek anlamında Lâtince’den köken alır (*profiteri*). Toplum huzurunda verilen bu sözün içeriğinde; a) En iyisini yapma ve bunu yaşam boyu sürdürme, b) Standardı yüksek bir eğitimin sözü yer alır. Böyle bir sözü veren kişi yönünden ise; yaptığı işe kendini adama, sadık olma ve güvenli ilişki beklentisi getirirken, insanların yaşamlarını değiştirme yetkisi de tanınmış olur. Toplum önünde verilen bu sözler aslında meslek ile toplum arasında yer alan bir kontrattır. *Profesyonelleşme*, mesleklerin özelliklerinin kazanılma derecesini anlatan bir terimdir. Bir işin meslek olma yolunda güç elde edilen belli nitelikler kazandığı, dinamik bir süreçtir.

Profesyonelleşme (meslekleşme): Mesleksel statü kazanmak için çaba harcamayı içerir. Meslekleşmeyi kavrayabilmek için meslek ve iş tanımlarına bakmak gereklidir.

Meslek: Genellikle toplumun belirli bir gereksinimine yanıt verirken uygulamalarını bilgi, araştırma ve deney üstüne temellendirmiş; görev, yetki ve sorumlulukları yasalarla belirlenmiş; etik/ahlâk kurallarını oluşturmuş ve belli bir ücret karşılığı yapılan hizmet türüdür. Diğer bazı tanımlar şunlardır; “Eğitim ve entelektüel yetenekler gerektiren ve yaşamı korumak için yapılan iş”, “Mekanik olmayan ve belli düzeyde eğitim gerektiren uğraş”.

İş yerinde üç tip çalışan insan grubu bulunur;

1. Sorunların pisliklerini süpürenler,
2. Sorunlarla uğraşanlar,
3. Çözüm için karar vericiler...!

Kişiler sorun olmaya başlamışsa işler azalmış demektir! Bir sorun başka bir soruna dönüşüyorsa yönetsel sorun var demektir! Sorun var ama çözmek için eyleme geçemiyorsanız, orada lider egemenliği var demektir! Her sorun senin referansındır. Yalnızca küçük insanların küçük problemleri olur! Diğer bir deyişle; “Bana problemini söyle; sana o işyerinde ne olduğunu ve senin oradaki hiyerarşik yerleşimini söyleyeyim!

PROFESYONELLİĞİN KURALLARI VE PROFESYONEL ETİK !

Profesyonel, ancak aşağıdaki kurallara uyarak toplumda yerini sağlayabilir:

1. Toplumun temel sosyal değerleriyle bağlantı
2. Eğitim ve bilgi yükü
3. Topluma hizmet sunma (olumlu güdüleme)
4. Bağımsızlık (otonomi)
5. Mesleğe bağlılık
6. Sosyallik ve etik ilişkiler
7. Meslek ahlâkı

Meslekleşme ölçütleri içinde en önemlileri toplumun temel gereksinimlerinin karşılanması ve işlevsel bağımsızlıktır. Profesyonellik, meslek örgütleri üyelerinin birbirlerine, meslek standartlarına giderek daha fazla destek ve yüksek nitelik kazandırmaktadır. Katı olan bilimsel hiyerarşi ile daha yumuşak

yaklaşımlı insansı ilişkilerin çatışması da çağdaş profesyonel anlayışın içinde bulunduğu ikilemi yansıtmaktadır. Böylelikle, profesyonellerin toplum ve dünyada oynadıkları rol ve onlardan beklenenler yoğun olarak tartışılmaktadır.

Profesyonel etik kavramları başlığı altında aşağıdaki maddeler bizleri bilgilendirici ve yön verici olabilir:

- *“Meslek ve Bilim Ahlâkı”na kesin/tartışmasız uyum*
- *Kanıt ve deneyime uygun mesleksel/bilimsel uygulama*
- *İyi zaman kullanımı*
- *Verimlilik*
- *Kişisel sınırlamalar*
- *Değişim ve gelişmeye açıklık*
- *Bilgi – beceri , tutum – davranış ve saygı*
- *Özveri*
- *Namuslu olma, dürüstlük ve tutarlılık*
- *“Meslek arkadaşları”na ve topluma örnek olabilmek*
- *Sorumluluk*
- *Etik kurallara uyum*
- *Güvenilirlik ve sır saklayabilme yetisi*
- *Takım çalışmasına açık olabilmek*
- *Kültürler-arası yetkinlik*

Halkımızın alması gereken eğitimin niteliği, yaşanacak yer seçimi, ne tür bir işte çalışılacağı gibi kararlar temel yaşam koşulları, üretim ve artı değer kazanılmasını amaçlayan programlarla belirlenir. Ancak önceliklerin kişisel değerlere göre belirlenmiş olması, bir tür bencillığe ve küçük çıkarlara yöneltmektedir. İnsanların ve amaçlarının sayısındaki çokluk bazı kesişmelere de neden olur. Birçok kişi aynı amaca yönlenmiş durumda karşımıza çıkar. Ya da bir kişinin amacına ulaşması başka bir kişinin de amacına ulaşmasını (sinerjizm) sağlayabilir. Bu tür karşılıklı faydanın yer aldığı ilişkilerde “alışveriş” vardır. Bu alışveriş insanlar arasında olduğu şekliyle kurumlar ile insanlar arasında da görülür. Bu etkileşimin olumlu bir şekilde oluşabilmesi için her iki tarafın da bu ilişkiden fayda sağlaması gerekmektedir. Sistem içinde bulunan profesyonellerin istençlendirilmesi (heveslendirilmesi) iş yeri ortamı, bireysel kazanç

ve ödüllendirme kavramlarıyla bütünleşiktir. Bu kavramlardaki farklılık ya da adaletsizlikler ise insanları olumsuz yönde etkilemektedir.

PROFESYONEL SAYGI

Kamu alanı veya özel kuruluşlar ya da spor alanında olsun; insanlarımızın önce kendilerine, sonra birlikte çalıştıkları yakın çevrelerine, meslektaşlarına, kendi çalışma alanlarına güven duymaları, sahip çıkmaları ve saygı duymaları gereklidir. Profesyonel saygı bunun toplumda iş ve meslek alanına yansımasıdır. Hepimiz Türkiye'de de profesyonelliğin birey, toplum, yönetici ve bilim insanlarının da uymak durumunda olduğu "etik çalışma düzeni" olduğunu algılamak durumundayız! Ancak, günümüz Türkiye'sinde durum; toplumun profesyonelleşmenin gerektiği konuma erişmediği, henüz profesyonellere yönelik saygının yeterince oluşmadığı, tersine saygısızlığın daha yaygın olduğu biçimindedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Türkiye'de yönetimin ciddî bir yaklaşımla ve ülke gereksinimleri doğrultusunda hazırlayacağı, kesintisiz izleyeceği bir bilim politikası oluşturması ve onu sahiplenecek bilinçli topluma gereksinim vardır. Türk eğitim sisteminde *profesyonellik* ve *ona saygının önemi* yeterince/yoğun bir biçimde vurgulanmalıdır.
2. Bilim insanı için gerekli araştırma, yayın ve patent alabilme olanakları her koşulda sağlanmalıdır. Bunun temelinde; kırsal alan da özellikle dâhil edilmek üzere, çocuklarımıza, gençlerimize çağdaş eğitim olanaklarının sağlanması yatmaktadır. Öğrenmesini kavramış, soru sormaktan çekinmeyen, tartışan, araştırmacı beyin, maddî ve araştırmaya yönelik istençsel destek sağlanmalıdır. Eğitimi gerçekleştirecek öğretmenler özenle yetiştirilmeli ve yaşamsal destekleri sağlanmalıdır.
3. Özgün araştırma geleneği toplumda yer etmelidir. Böylelikle yabancıların yöntem ve maddeleriyle kopyalamaktan, şarlatanlıktan vazgeçen bilim insanlarımız ve toplumumuz "bilgi pazarı" olmak yerine "bilgi toplumu" niteliği kazanacaktır.
4. Toplum eğitim ve bilim alanında bilinçlendirilmeli ve o uğurda harcanılan emek ve maddî değerlere hakkını vermelidir. Yönetimin sanayide Ar-Ge ve üniversitelerdeki araştırmalara bilinçli, plânlı ve yoğun katkısı gereklidir. Araştırmayı ve bilimsel gelişmeyi sağlamak için istenç ve ödüllendirmeler sürekli olmalıdır. Başka ülkelere bilimsel ürünlerinin maddesel ve bilimsel kazançlarla satışını yapması kaçınılmaz bir hedef olmalıdır. Tüm

eğitmcilerin konunun bilincinde ve duyarlılığında olması toplumu ve toplumun geleceğini de etkileyecektir.

5. Ulusal eğitim seferberliğimizin yeniden canlandırılması kesin bir koşuldur. Her yıl 2 milyon başvuru ile zorlanan ve bu sayının ancak onda birine olanak sağlayan üniversite eğitimi, bireye meslek sağlamaktan çok onları “toplumun lokomotifi”, birer “bilge” haline dönüştürmeyi hedeflemelidir.
6. Toplumumuza olumlu katkıda bulunacak *ilerici, Kemâlist ve sürekli devrimci insanı* yetiştirmek için yönetmeyi, yüklenenlerin sorumluluklarından ödün vermeksizin yerine getirmesi gereklidir. Anadolu’nun aydınlanma devriminin sürekliliği asla önlenmemelidir.
7. Borçlanmadan üreten, hazıra konmayan, tüketici ve bencil yapıyı yeğlemeyen, yaşama dönük, soru sorabilen, tartışan, yöneticisini kendisi bilinçli olarak seçen, içinde yaşadığı toplumu ve insanı seven / demokratik bir bireyi ve onun parçası olduğu toplumu gerçekleştirmek için kişiliklerini/yaratıcılığını yitirmeksizin en üstün / yaygın eğitime bilinçle ve dört elle sarılan insanımızın varlığı kesinlikle desteklenmelidir.

Ve belki de en önemlisi,

8. Kadınlarımızın her alanda olduğu gibi, özellikle yönetime ve bilim dünyasına yoğun katılımını içeren eğitim atılımına yeniden kavuşması zorunludur. İnsanı seven, sayan, önce kendisine ve sonra ona güvenen ve yapacaklarını halkının iyiliğine yönlendiren, profesyonelliğe inanan, çevresindekilere güven veren niteliklerin insanımızda bulunması aydınlık geleceğimiz için kesin koşuldur.

SONUÇ

Bilim dünyamızın ve profesyonel yaşamın temelinde toplumla işbirliği içinde yer alması gereken üniversite ve meslek kurumlarımızın gençlere kazandıracağı mesleğin yanı sıra koşullara uyanık yanıtlar verebilen, ödev ve sorumluluk bilinci gelişmiş erişkin insanların oluşumudur. Kendilerinden sonra görevi teslim alacak gençlere mükemmel ve etik yapısı eksiksiz örnek olmaları şarttır. Böylelikle; araştırabilen, yalan söylemeyen, uydurmayan, başkalarına benzemek için uğraşmayan, özgün araştırma yapabilen ve bunları kendi dilinde, rahatlıkla açıklayabilen, toplumun gereksinimlerini önde tutarak ona hizmeti sorumluğu içinde barındıran bilim-insanları ve profesyoneller yetişebilir. Ancak böyle bir tutumla, diğer insanlar ve ülkeler arasında Türk insanı hak ettiği saygın yeri kazanabilecektir

Kaynakça

- Arsel, İ. (1997). *Teokratik devlet anlayışından demokratik devlet anlayışına*. (4. bm). Kaynak Yayınları.
- Birkan, U. *Profesyonel olmak, nasıl bir profesyonellik?* <http://www.yontek.com.tr> adresinden erişildi.
- Cruess, R. L.; Cruess, S. R.; Johnston, S.E. (2000). Professionalism: An ideal to be sustained. *The Lancet*, (356), 156-159.
- Çığ, M. İ. (1997). *Kur'an İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki kökeni*. (4. bm). İstanbul: Kaynak yayınları.
- Gökçora, İ. H. (2005a). Toplumsal yaşamımızda ve Türk Bilim-Dünyasında profesyonel ve profesyonellik kavramlarına değin. *Bilgi Dünyası*, 6, 237-250.
- Gökçora, İ. H. (2005b). Türk sağlık bilimlerinde yayın niteliği yükseltilmesi. O. Yılmaz (Ed.), *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık-2005* içinde (ss. 61-82), Ankara:TÜBİTAK
- Gökçora, İ. H. (2006a). Büyük düşünmek. *Üniversite ve Toplum*, (1), 4-9. <http://www.universite-toplum.org> adresinden erişildi.
- Gökçora, İ. H. (2006b). Çağdaş olmak. *Üniversite ve Toplum*, (2), 1-5. <http://www.universite-toplum.org> adresinden erişildi.
- Gruen, R. L., Arya, J., Cosgrove, E. M., Cruess, R. L., Cruess, S. R., Eastman, A. B. ve diğerleri. (2003). Professionalism in surgery. *Journal of the American College of Surgeons*, (197), 605-608.
- Hampton, G. M. ve Hampton D. L. (2004). Relationship of professionalism, rewards, market orientation and job satisfaction among medical professionals. The case of certified nurse-midwives. *Journal of Business Research*, (57), 1042-1053.
- Özden, M. C. (2001). *Bireysel kariyer yönetimi*. Ankara.
- Shrank, W. H.; Reed, V. A. ve Jernstedt, G. C. (2004). Fostering professionalism in medical education: A call for improved assessment and meaningful incentives. *Journal of General Internal Medicine*, (19), 887-892.
- Tanilli, S. (1991). *İslam çağımıza yanıt verebilir mi?* İstanbul: Say Yayınları.
- UNESCO: *Yearly Statistics*. <http://www.unesco.org> adresinden erişildi.
- White, P. (2004). Medical professionalism and continuing Professional development for medical specialists. *Australian and New Zealand Journal of Obstetrics and Gynaecology*, (44), 186-190.